

ELI LIIKMESRIIKIDELE ANTAV FINANTSABI

Euroopa finantsabi mehhanismide eesmärk on hoida ELi ja euroala finantsstabiilsust, sest ühe riigi finantsprobleemid võivad avaldada teiste liikmesriikide makromajanduslikule stabiilsusele suurt mõju. Finantsabi on seotud makromajanduslike tingimustega (see on pigem laen kui rahaülekanne), millega tagatakse, et sellist abi saavad liikmesriigid viivad ellu vajalikud maksu-, majandus-, struktuuri- ja järelevalvereformid. Reformides lepitakse kokku ja need kinnitatakse konkreetsetes dokumentides (vastastikuse mõistmise memorandumid), mis avaldatakse [komisjoni](#) veebisaidil ning vajaduse korral ka [Euroopa stabiilsusmehhanismi](#) veebisaidil.

ESMANE ÕIGUSRAAMISTIK

- Euroopa Liidu lepingu artikkel 3;
- Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 2–5, 119–144 ja 282–284;
- Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokollid 4, 12, 13 ja 14.

EESMÄRGID

Liikmesriikidele antava finantsabi mehhanismid on mõeldud ELi ja euroala finantsstabiilsuse hoidmiseks. Need on majandus- ja rahaliidu tugevama majandus- ja juhtimisraamistiku ([2.6.4](#)) põhielemendid.

SAAVUTUSED

A. ELi liikmesriigid löid mais 2010 ajutise stabiilsusmehhanismi, et säilitada finantsstabiilsus võlakriisi tingimustes. See sisaldab kaht järgmist laenukava:

1. Euroopa finantsstabiilsusmehhanism ([EFSM](#))

[EFSMi](#) raames võib komisjon võtta finantsturgudelt liidu nimel ja ELi eelarve tagatisel laenu kokku kuni 60 miljardit eurot. EFSMi kaudu võib anda abi kõigile ELi liikmesriikidele.

Mehhanism on kasutusele võetud [Iirimaa, Portugali ja Kreeka puhul](#) (üleminekulaenuadena).

Alates Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) loomisest kasutatakse EFSMi selleks, et anda abi eelkõige erakorralistes oludes, kui praktilised, menetluslikud või

finantspõhjused mehhanismi kasutamist eeldavad, ning seda abi antakse üldjuhul enne ESMist antavat abi või sellega samal ajal.

2. Euroopa Finantsstabiilsuse Fond ([EFSF](#))

EFSF, mille euroala liikmesriigid asutasid ajutise mehhanismina, võib kokku laenu anda 440 miljardi euro eest. Laenusid rahastatakse EFSFi võlakirjade ja muude võlainstrumentide müügist kapitaliturgudel ning osanikud (euroala liikmesriigid) annavad neile tagatise.

Fond on kasutusele võetud Iirimaa, Portugali ja Kreeka puhul. Alates ESMi loomisest EFSF enam finantsabi ei anna.

B. 2012. aasta oktoobris loodi alaline toetuse andmise mehhanism – Euroopa stabiilsusmehhanism ([ESM](#)), mis asutati [valitsustevahelise lepinguga](#) (st väljaspool ELi õigusraamistikku).

ESM on praegu euroala liikmesriikidele [finantsabi](#) andmiseks ainus püsivahend. ESMi kaudu võib laenu anda 500 miljardi euro eest. Laenude katteks laenab ESM raha finantsturgudel ning osanikud (euroala liikmesriigid) annavad laenule tagatise.

ESMi kaudu on antud finantsabi [Hispaaniale, Küprosele ja Kreekale](#). Komisjon ja ESM on kehtestanud euroala liikmesriikide abistamisel oma [töösuhete](#) jaoks üksikasjaliku korra.

C. [6. detsembril 2017](#) tegi komisjon ettepaneku muuta ESM Euroopa Valuutafondiks ([EMF](#)).

Uus organ lisataks ELi õigusraamistikku, kuid selle rahandus- ja institutsiooniline struktuur oleks suures osas sama mis ESMil. Peale selle oleks EMF pangandusliidu raames ühtse kriisilahendusfondi ühine kaitsemehhanism. 2019. aasta märtsis võttis parlament vastu [resolutsiooni](#) komisjoni ettepaneku kohta. Mais 2013 jõustus majanduse juhtimist käsitleva kahe seadusandliku akti pakett, mis koosneb kahest ELi määrusest ([472/2013](#) ja [473/2013](#)) ja mida kohaldatakse eurot vääringuna kasutatavate liikmesriikide suhtes. See on üks majandus- ja rahaliidu tugevama majandus- ja juhtimisraamistiku alussammastest.

Määrusega (EL) nr 472/2013 tugevdatakse eelkõige nende liikmesriikide järelevalve- ja kontrollikorda, kellel on või võib tekkida finantsstabiilsuse või riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisel suuri raskusi.

Selle määruse kohaselt võib komisjon otsustada kohaldada liikmesriigi suhtes tõhustatud järelevalvet, kui riigi finantsstabiilsuse probleemid kanduksid tõenäoliselt üle ülejäänud euroalale. Finantsabi taotlev liikmesriik peab kokkuleppel komisjoniga (kes tegutseb koostöös EKPga ja vajaduse korral koos IMFiga) koostama makromajandusliku kohandamisprogrammi projekti.

Seega on finantsabi andmine seotud makromajanduslike tingimustega – meetmetega, mille eesmärk on kõrvaldada ebastabiilsuse põhjused. Sellega tagatakse, et sellist abi saavad liikmesriigid viivad ellu vajalikud maksu-, majandus-, struktuuri- ja järelevalvereformid.

Finantsabi makstakse välja osade kaupa. Kui toetust saav liikmesriik kohandamisprogrammis kehtestatud kohustusi ei täida, võidakse maksed peatada.

D. [Maksebilansi toetamise süsteem](#)

Alates 2002. aasta veebruarist on maksebilansi toetamise süsteem olnud kättesaadav euroalasse mittekuuluvatele liikmesriikidele, kellel on või võib tekkida suuri raskusi välisrahastamise piirangutega.

Laenud väljastatakse tavaliselt keskpika perioodi finantsabina, mida antakse tavaliselt koostöös IMFiga. Finantsabi tingimuseks on sellise poliitika elluviimine, mis on mõeldud raskuste põhjuseks olevate majandusprobleemide lahendamiseks. Maksebilansi toetamise süsteemi on kohaldatud [Ungari, Läti ja Rumeenia](#) suhtes.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Majanduse juhtimist käsitleva kahe seadusandliku akti paketi vastuvõtmisega aitas Euroopa Parlament luua ELi seadusandliku raamistiku majanduse juhtimise tõhustamiseks euroalal nii eelarvealase järelevalve kui ka makromajanduslikus kohandamisprogrammis osalevate liikmesriikide otsustamis- ja järelevalvemenetluste osas.

Kahe seadusandliku akti paketiga antakse Euroopa Parlamendile ka rangemad järelevalveülesanded, kuna pädev parlamendikomisjon võib kutsuda asjaomased institutsioonid (komisjoni, nõukogu, eurorühma, EKP ja IMFi) osalema parlamendiga majandusdialoogis. Pädeval parlamendikomisjonil on õigus saada teavet mitmel juhul, nimelt makromajandusliku kohandamisprogrammi ettevalmistamisel ja selle rakendamisel.

Oma resolutsioonis komisjoni ettepaneku kohta, mis käsitleb ESMi muutmist Euroopa Valuutafondiks, tegi parlament ettepaneku võtta kasutusele protokoll ajutise koostöömemorandumi sõlmimiseks ESMi ja parlamendi vahel. Ajutise koostöömemorandumi eesmärk oleks parandada institutsioonidevahelist dialoogi ESMi ja parlamendi vahel ning suurendada ESMi läbipaistvust ja vastutust.

[Cristina Dias](#)
11/2020

